

ב"ה, גליון מג - ניסן תשכ"ח
וועד העולמי לקרב הגאולה שלימה
על ידי שנקיים מצות התוכחה כהלכתה
ירושלים עיה"ק תובב"א

מורה הוראות ומדריך הדרכות לקיום מצות התוכחה

כז

**מצות עשה: של ומלתם את ערלת לבבכם,
לא תעשה: וערפכם לא תקשו עוד.**

בסמ"ק (מצוה ט) וז"ל:

למול ערלת הלב שנאמר "ומלתם את ערלת לבבכם", פי' **לאהוב את התוכחות, ולאהוב מי שיוכיחנו**, וגם שלמה המלך ע"ה כתב בספרו (משלי ט') לחכם הוכח ויאהבך, ובמצוה זו יש לאו שנאמר "וערפכם לא תקשו עוד", עכ"ל.

*כז

בספר חרדים מצות עשה מן התורה התלויות בלב (פ"א ל"ב),
וז"ל:

"ומלתם את ערלת לבבכם" פי' שיהא לבו של אדם רך לקבל דברי המוכיח ולא ישנאהו אדרבה יוסיף לו אהבה על דרך הוכח לחכם ויאהבך ממנין תרי"ג לסמ"ק, עכ"ל.

**כז

בסוף הספר מצות התשובה (פ"ז סגולה ו') כותב בזה"ל:

וחייבין אנחנו לשמוע קול מוכיח דהכי קבלנו בסיני וכו' אם תשמע
למוכיח באוזן בשר תזכה לשמוע באוזן הלב כרוז מלכו של עולם
עכ"ל. (ועיי"ש בארוכה).

כה

המקבל תוכחה ראוי לברכה, וזוכה לברכה

ד"א אלה הדברים רבנין אמרין אמר לו הקב"ה למשה **הואיל
וקיבלו עליהן תוכחותיך צריך אתה לברכן**. מיד חזר וברכן מנין
שנאמר ה' אלקיכם הרבה וגו'. ומנין שכל המקבל תוכחה זוכה
לברכה שכן שלמה מפרש (משלי כד) **"ולמוכיחים ינעם ועליהם
תבא ברכת טוב"** אמר הקב"ה לישראל בעולם הזה הייתם מתברכין
על ידי אחרים, לעתיד לבא אני אברך אתכם שנאמר (תהלים סז)
"אלקים יחננו ויברכנו" וגו'.

(דב"ר פ"א ט)

כו

מי שמוכיח את בנו נקרא אוהבו

חושך שבטו שונא בנו. וכי יש לך אדם שהוא שונא בנו, אלא מתוך
שאינו מוכיחו על דברי חכמה ועל דרך ארץ נקרא שונא. אבל מי
שמוכיח את בנו על החכמה ועל דרך ארץ, הוא נקרא אוהבו, שנאמר
ואוהבו שחרו מוסר. ר' אליעזר אומר מתוך שהקב"ה אוהב את
ישראל הוא מיסרן בעולם הזה בשעבוד מלכיות, כדי שתהא להם
כפרה לעתיד לבא. הה"ד ואוהבו שחרו מוסר.

(מדרש משלי פ' י"ג)

כו*

מי שאינו מוכיח את בנו נמצא כמחטיאו ואין מספיקין בידו לעשות תשובה כמבואר ברמב"ם ה' תשובה (פ"ד ה"א) וז"ל:

ארבעה ועשרים דברים מעכבין את התשובה:

ארבעה מהן עון גדול, והעושה אחד מהן אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה לפי גודל חטאו. ואלו הן:

(א) המחטיא את הרבים ובכלל עון זה המעכב את הרבים מלעשות מצוה.

(ב) והמטה את חבירו מדרך טובה לרעה כגון מסית ומדיח.

(ג) הרואה בנו יוצא לתרבות רעה ואינו ממחה בידו. הואיל ובנו ברשותו אילו מיחה בו היה פורש ונמצא כמחטיאו. ובכלל עון זה כל שאפשר בידו למחות באחרים בין יחיד בין רבים ולא מיחה אלא יניחם בכשלונם.

(ד) והאומר אחטא ואשוב ובכלל זה האומר אחטא ויום הכפורים מכפר. עכ"ל.

כז

מי שאינו מוכיח נתפס באותו עון

בתנחומא פרשת משפטים מביא ברייתא וז"ל:

תניא הוכח תוכיח, אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין, ת"ל הוכח תוכיח מ"מ, ומאן דלא מוכח מתפיס בהוא עון, דאמר מר כל שאפשר לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו ולא מחה נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולו כולו. דאמר ר' חנינא מאי דכתיב ד' במשפט יבוא עם

זקני עמו ושריו, אם שרים חטאו זקנים מה חטאו, אלא זקנים שלא מיחו בשרים עכ"ל.

כח

המוכיח חבירו שיחזור בו למוטב מקבל ברכות, וחבירו אם קיבל תוכחתו וחזר למוטב גם כן מקבל ברכות

זה שאמר הכתוב אומר לרשע צדיק אתה יקבוהו עמים, וכתוב אחד אומר ולמוכיחים ינעם, אלא כל מי שיודע שחברו רשע ומלא עונות ואומר לו צדיק אתה ראוי שיבוא עליו כל הקללות שבתורה, יקבוהו לשון קללה כדכתיב מה אקוב וגו', אבל מי שהוא מוכיח חברו שיחזור בו נוטל ברכות שנאמר ולמוכיחים ינעם, ואותו המתווכח אם קבל עליו וחוזר בו אף הוא מקבל ברכות, שנאמר ועליהם תבא ברכת טוב.

(תנחומא דברים)

וועד העולמי לקרב הגאולה שלימה על ידי קיום מצות התוכחה כהלכה
(המשך אי"ה בגליון הבא)